

Sygn. akt. I ACa 556/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<i>Przewodniczący</i>	<i>SSA Dariusz Mazurek</i>
<i>Sędziowie:</i>	<i>SA Anna Gawelko</i> <i>SA Anna Pele (spraw.)</i>
<i>Protokolant:</i>	<i>st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert</i>

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **R. M.**

przeciwko **B. J. i J. M.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej B. J.

od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Gospodarczego w Rzeszowie

z dnia 27 września 2012 r., sygn. akt VI GC 257/11

I. **zmienia** zaskarżony wyrok w pkt I i II w ten sposób, że:

1. **oddala** powództwo w stosunku do pozwanej B. J.,

2. **zasądza** od powódki R. M. na rzecz pozwanej B. J. kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście) tytułem kosztów procesu,

II. **zasądza** od powódki na rzecz pozwanej koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 2.700 zł (dwa tysiące siedemset),

III. **nakazuje** ściągnąć od powódki R. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Rzeszowie kwotę 8.647 zł (osiem tysięcy sześćset czterdzieści siedem) tytułem opłaty od apelacji, od której pozwana B. J. była zwolniona.

UZASADNIENIE

Powódka R. M. prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą (...) w R. domagała się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym zgodnie z którym pozwani B. J. oraz J. M. wspólnicy spółki cywilnej (...) sc. B. J. i J. M. mieli zapłacić solidarnie powódce kwotę 172. 931, 66 zł

z odsetkami i kosztami postępowania tytułem wynagrodzenia za czynności zastępstwa inwestycyjnego pełnione na rzecz spółki, związanego z realizacją inwestycji, polegającej na dostosowaniu, w zakresie odpowiadającym prowadzonej przez spółkę działalności co do ochrony zdrowia (kwota 147. 307, 50 zł), oraz tytułem rat leasingowych za sprzęt oddany spółce do używania i tytułem ceny za sprzedany sprzęt i materiały (pozostała kwota). Sąd Okręgowy Sąd Gospodarczy nie znalazł podstaw do wydania nakazu zapłaty.

Pozwany J. M. uznał powództwo, a pozwana B. J. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa zarzucając m. in., że powódka została współnikiem spółki cywilnej (...) i korzysta z mienia, które służy jej do osiągnięcia zysku, pozwana zaś ze spółki tej wystąpiła w grudniu 2011 r.

Sąd Okręgowy Sąd Gospodarczy ustalił, że pozwani B. J., posługująca się poprzednio nazwiskiem G. i J. M. zawarli w dniu 14 kwietnia 2008 r. umowę spółki cywilnej (...) celem prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie ochrony zdrowia. Dla realizacji tego celu wspólnicy zobowiązali się wnieść w formie wkładów następujące wartości:

- B. J. know – how

- J. M. 20. 000 zł, zaś udziały wspólników wynoszą po 50% (§ 7 do 5 umowy spółki).

W dniu 15 maja 2008 r. powódka i pozwani jako wspólnicy wymienionej spółki cywilnej zawarli umowę o zastępstwo inwestycyjne na mocy której powódka przyjęła obowiązki związane z wykonaniem czynności zastępstwa inwestycyjnego przy realizacji inwestycji P. i zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń biblioteki (...) na Gabinet (...) i Ochrony Biologicznej przy ul. (...) w R., za wynagrodzeniem w wysokości 5% narzutu na kwoty objęte fakturami wystawionymi przez wykonawców robót budowlanych i dostawców materiałów. Wynagrodzenie to miało być płatne w całości po zakończeniu inwestycji na podstawie przedstawionej zbiorczej faktury VAT w ciągu 30 dni od daty jej wystawienia. Powódka wykonała umowę i wystawiła pozwanym tytułem wynagrodzenia m. in. fakturę VAT nr (...) na kwotę 151. 963,50 zł

z datą płatności 26 grudnia 2008 r. Do zapłaty z powyższej faktury pozostała kwota 147. 307,50 zł dochodzona powyższym pozwem.

Powódka sprzedawała pozwanym także sprzęt i materiały budowlane, za które wystawiła faktury nr (...) na kwotę 6. 340,77 zł, która nie została zapłacona.

W dniu 7 października 2008 r. powódka zawarła z firmą (...) S.A umowę leasingu operacyjnego, której przedmiotem było wyposażenie – meble, w celu oddania go wspólnikom spółki do używania. Następnie powódka zawarła z pozwanymi jako współnikami spółki cywilnej (...) s.c. oraz (...) S.A umowę poręczenia umowy leasingu w (...), na mocy której ustalono zasady oddania pozwanym do używania sprzętu będącego przedmiotem umowy leasingu, jako poręczycielom oraz zasady wykonywania przez poręczyciela zobowiązań leasingobiorcy wynikających z umowy leasingu, na wypadek gdyby leasingobiorca umowy nie wykonał, w tym zapłaty rat leasingowych.

Powódka – wobec tego, że pozwani nie płacili rat leasingowych – płaciła z tego tytułu na rzecz leasingodawcy należności określone umową leasingu, następnie wystawiła pozwanym wymienione w pozwie faktury (18 faktur) obejmujące zapłacone kwoty.

Pozwani faktur nie kwestionowali, ale objętych nimi kwot nie zapłacili.

Dokonując ustaleń co do należności obciążających pozwanych na rzecz powódki Sąd Okręgowy posłużył się opinią biegłego księgowego, z której dopuścił dowód.

W ocenie Sądu Okręgowego nie budził wątpliwości fakt, że powódka wykonała na rzecz spółki umowę zastępstwa inwestycyjnego, co uzasadniało jej roszczenie o zapłatę wynagrodzenia z tego tytułu oraz skutecznie mogła domagać się zapłaty pozostałych należności – czego pozwani jako strony umów wiążących ich z powódką nie kwestionowali, poza tym jeśli chodzi o należności z tytułu rat leasingowych, uwzględniali kwoty stanowiące równowartość rat

w księdze przychodów i rozchodów dotyczącej działalności gospodarczej prowadzonej w ramach spółki.

Powyższe oznaczało – według Sądu Okręgowego – że w ramach swobody umów (art. 353 § 1 kc) pozwani nie kwestionowali przyjęcia na siebie obowiązku zwrotu powódce zapłaconych przez nią rat leasingowych (art. 709¹ kc), które ta następnie sukcesywnie refakturowała na pozwanych.

Sąd Okręgowy uznał za bezzasadny zarzut podniesiony przez pozwaną, że skoro powódka przystąpiła do umowy spółki cywilnej z dniem 1 lipca 2001 r. to nie może domagać się rozliczenia udziału w stratach i zyskach w myśl art. 871 kc, ani zapłaty za mienie, które służy jej do prowadzenia działalności gospodarczej w ramach spółki, bowiem pozwana stosownie do art. 6 kc nie wykazała zapłaty niekwestionowanych co do zasady i wysokości należności, zaś roszczenie powódki traktowane być winno jako dochodzone względem współników sc. A. przez odrębnego przedsiębiorcę. Wobec powyższego skoro powódka nie odpowiada za zobowiązania spółki powstałe przed jej przystąpieniem do spółki, a pozwani odpowiadają za te zobowiązania solidarnie – zarówno aktualni jak i byli wspólnicy – Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 27 września 2012 r. zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki dochodzoną kwotę wraz z odsetkami i kosztami procesu na podstawie art. 734 w zw. z art. 750 i art. 864 kc (wynagrodzenie za czynności zastępstwa inwestycyjnego) art. 535 kc (cena za nabyte materiały i sprzęt) oraz art. 353¹ kc w zw. z art. 709¹ i art. 864 kc (należności leasingowe).

Dodać należy, że powódka w trakcie postępowania rozszerzyła żądanie pozwu o kwotę 7. 841,46 zł, i w tej części Sąd pozew odrzucił powołując się na art. 479⁴ § 2 kpc obowiązującego w dacie wniesienia powództwa.

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana zarzucając naruszenie art. 871 kc przez niezastosowanie tego przepisu, wobec czego wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w stosunku do pozwanej.

W szczególności zarzuciła, że zaskarżony wyrok usankcjonował stan faktyczny wyrażający się tym, iż powódka, która w rzeczywistości finansowała remont pomieszczeń, w których do chwili obecnej spółka (już bez udziału pozwanej B. J.) prowadzi działalność gospodarczą oraz sfinansowała leasing sprzętu przy pomocy którego spółka cywilna tj. powódka i pozwany – mąż powódki prowadzą działalność gospodarczą zasadnie domagała się zapłaty z tego tytułu od pozwanej (dłużnika solidarnego) za mienie z którego pozwana nie korzysta.

W ocenie apelacji w sprawie winien mieć zastosowanie art. 871 kc, który reguluje zasady rozliczeń między współnikami spółki cywilnej.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Podstawą rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy jest ustalenie jakiego rodzaju stosunek prawny zawiany został przez powódkę – przedsiębiorcę

w rozumieniu art. 479² § 1 kc i art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. prawo o działalności gospodarczej (Dz.U nr 101 poz. 1178 z późn. zm.)

z pozwanymi współnikami s.c A. uznanymi za przedsiębiorców

w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, stosownie do art. 2 ust. 3 cyt. ustawy z 19 listopada 1999 r.

W piśmie procesowym z dnia 10 lutego 2012 r. (k. 82) powódka przyznała, że jako żona J. M., współnika s.c A. znała dokładnie sytuację finansową spółki, która dysponowała jedynie kwotą 20. 000 zł jako wkład pieniężny J. M. (pozwana wniosła wkład niepieniężny – know-how), wiedziała również, że aby spółka mogła podjąć działalność gospodarczą zgodnie z przyjętymi założeniami, powinna dysponować kwotą ponad 100. 000 zł na remont lokalu, niezbędne urządzenia i wyposażenie wymagane dla prowadzenia rehabilitacji i odnowy biologicznej.

Wobec tego, że pozwani nie dysponowali powyższą kwotą strony początkowo rozważały możliwość zawarcia umowy pożyczki, ostatecznie jednak stwierdzono, że powódka wykonywać będzie odpłatnie umowę zastępstwa

inwestycyjnego i weźmie w leasing potrzebny i niezbędny sprzęt umożliwiający prowadzenie działalności, a należności z tego tytułu będą jej zwrócone w formie spłat w okresie od 2008 – 2010 r.

Z uwagi na to, że pozwana nosiła się z zamiarem wystąpienia ze spółki, co w przypadku spółki cywilnej oznaczałoby jej rozwiązanie, powódka wstąpiła do spółki z dniem 1 lipca 2011 r., ratując jej byt bowiem pozwani jako s.c. A. mieli podpisane stosowne umowy z NFZ i wreszcie istniała szansa, że spółka będzie przynosić dochód, natomiast jej rozwiązanie oznaczałoby przepadek wkładu pieniężnego męża powódki J. M..

Sąd Okręgowy ma rację przyjmując, że zgodnie z art. 353¹ kc strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Z przedstawionych wyżej stwierdzeń powódki wynika, że celem umów o zastępstwo inwestycyjne i poręczenia leasingowego było dofinansowanie spółki cywilnej (...) tak, by zaczęła prowadzić działalność gospodarczą i przynosić zyski, czym na równi zainteresowani byli powódka jak i pozwani. Między stronami doszło zatem - przez fakty dokonane – do zawarcia umowy odpowiadającej cechom spółki cichej, obecnie nieuregulowanej odrębnymi przepisami, ale dopuszczalnej w ramach swobody umów określonej cytowanymi przepisami art. 353¹ kc., w przeszłości uregulowanej jako odrębny typ umowy w przepisach kodeksu handlowego.

Spółka cicha różniła się istotnie od spółki unormowanej szczegółowo w przepisach art. 546 – 591 kz, będącej prototypem obecnej spółki cywilnej.

Dążenie wspólników do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego było zastąpione działaniem „kupca” w imieniu własnym i uczestnictwem wspólnika jedynie przez wniesienie wkładu. W języku współczesnym, wspólnik „cichy” dokonujący wkładu finansowego, mógłby być określony mianem „inwestora”, a nie przedsiębiorcy. Wspólnik ten nie wchodził w stosunki prawne z kontrahentami kupca, w związku z tym nie odpowiadał za zobowiązanie przedsiębiorcy, co różniło tę spółkę od spółki uregulowanej wówczas w kodeksie zobowiązań (art. 657), a obecnie w kodeksie cywilnym (art. 864) – (uzasadnienie postanowienia SN z dnia 24.10.2003 r. III CZP 67/03 – OSNC z 2004 r. nr 12 poz. 199).

W związku z powyższym do dnia 1 lipca 2011 r. powódkę należało traktować jako wspólnika cichego s.c. (...), wnoszącego do tej spółki wkład w postaci świadczenia pracy (czynności inwestora zastępczego) i wkład rzeczowy (urządzenia, wyposażenie gabinetu) o określonej wartości wyspecyfikowanej w wystawionych fakturach objętych pozwem.

Zmiana charakteru w jakim powódka występowała w stosunku do spółki z inwestora na wspólnika spowodowała, że dochodzone kwoty stały się faktycznie udziałem powódki w (...) s.c., skoro wcześniej były czymś pośrednim między zwykłą pożyczką, a udziałem w cudzym przedsiębiorstwie (por. W. Czachórski: „Zobowiązania, zarys wykładu W-wa 1974 r. PWN str. 409) zatem ich rozliczenie możliwe jest z chwilą rozwiązania spółki (art. 875 § 1) przy założeniu, że liczy 2 wspólników jak obecnie, lub na podstawie art. 871 kc. gdy jeden z kilku wspólników występuje ze spółki (art. 871 kc).

Z tych przyczyn należało na podstawie art. 386 § 1 kc. zmienić zaskarżony wyrok i oddalić powództwo w stosunku do pozwanej.

Wprawdzie zgodnie z art. 378 § 2 kpc w granicach zaskarżenia Sąd II instancji może z urzędu rozpoznać sprawę także na rzecz współuczestników, którzy wyroku nie zaskarżyli, gdy będące przedmiotem zaskarżenia prawa

i obowiązki są dla nich wspólne, jednakże pozwany J. M. powództwo uznał, co z obiektywnego punktu widzenia stanowiło działanie dłużnika solidarnego szkodzące współdłużnikowi (art. 371 kc.) wywołujące skutek prawny tylko w stosunku do tego dłużnika.

O kosztach postępowania za obie instancje orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 108 § 1 kpc.